

шаєт, що дискримінація жінщини «нарушаєт принцип рівності в правах і принцип уваження достоїнства чловека».

Перва статея «Женської Конвенції» определеєт дискримінацію в широкім смислі, як «любое отделение, лишение или ограничение на основании пола в политической, экономической, социальной, культурной, гражданской или какой-либо другой области».

Правительсва обязаны захищати права частных лиц, частные лица — права других членов общества. Таким образом, можно требовать соблюдение прав жінщини не только от правительства, но и от работодателей, от персонала больниц, школ, учреждений здравоохранения, международных финансовых учреждений и других неправительственных организаций.

Антонович М.Є.

Національний університет «Кієво-Могилянська академія»

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ЗАХИСТУ ПРАВ «ДІТЕЙ ВУЛИЦІ»

Перш за все вважаю за необхідне пояснити, чому в своїй роботі я застосовую термін «діти-вулиці» (адже на перший погляд його застосування відсилає нас скоріше до соціальних проблем, а не правових питань). На сьогоднішній день в законодавстві держав на позначення проблематики, що розглядається в моїй роботі, вживається надзвичайно багато різних понять, серед яких найбільш вживаними є такі: діти вулиці («street children»), безпритульні діти («homeless children»), неповнолітні-злочинці («juvenile delinquents») тощо. Одразу стає очевидним, що деякі із вищезазначених термінів є доволі однобічними, більше того упередженими (адже далеко не кожна дитина, позбавлена батьківського чи іншого піклування, — є злочинцем). Окрім того до даної категорії осіб входять не лише безпритульні діти, а також діти, які, попри наявність у них місця проживання, з огляду на певні обставини змушені працювати на вулицях. Підсумовуючи вище сказане, приходимо до висновку, що для позначення даної категорії дітей, слід застосовувати термін — «діти вулиці» (адже решта термінів не відображають всю специфіку даного явища).

Як я вже зазначала вище єдиного підходу як до самого терміну, який би позначав дане явище, так і до його визначення не існує. Причина цього полягає в тому, що на міжнародному рівні дане питання прямо не регулюється, і практика його вирішення або принаймні зменшення масштабів даного явища відсутня. Звісно ж ми можемо, розглядаючи цю проблему, виходити з положення Конвенції ООН про права дитини, але цього недостатньо. На моє глибоке переконання, питання захисту прав «дітей вулиці» і всіх ризиків, пов'язаних з цим статусом, потребує регулювання в окремому міжнародному акті.

Статтю 2 Конвенції про права дитини передбачається, що «держави-учасниці поважають і забезпечують всі права, передбачені даною Конвенцією, за кожною дитиною, яка перебуває в межах їх юрисдикції без будь-якої дискримінації» зокрема щодо «соціального походження, майнового стану, її батьків чи законних опікунів або яких-небудь інших обставин». Зайвим буде говорити про те, що «діти вулиці» і діти, які виховуються в спеціальних закладах або благополучних сім'ях, ніколи не були і не є рівними в правах, більше того в можливості їх правового захисту як до, так і після народження. І оскільки в преамбулі Конвенції прямо зазначається, що «діти мають право на особливе піклування і допомогу», то очевидним є те, що діти вулиці потребують ефективної реалізації даного права чи не найбільше, виходячи з тієї загрози, яка очікує на них «на вулицях»: примусова праця, проституція, торгівля дітьми, «соціальні чистки» тощо.

Таким чином основною метою моєї роботи є перш за все довести, що дане питання має належно врегульовуватись на міжнародному рівні і, по-друге, спираючись на досвід різноманітних міжнародних організацій, спробувати знайти шляхи подолання ситуації, що склалась.

Як я вже зазначала вище, ми не знайдемо в Конвенції ООН про права дитини та у Протоколах до неї навіть згадки про таку специфічну категорію дітей, як «діти вулиці» (або принаймні безпритульні діти). Хоча якщо прослідкувати шлях визнання на міжнародному рівні необхідності забезпечення додаткових гарантій захисту прав дітей і виокремлення останнього з доктрини загального захисту прав людини, залишається незрозумілим, чому поза межами Конвенції залишились доволі важливі положення міжнародно-правових актів, що передували їй. Мова йде насамперед про п. 2 Женевської декларації про права дитини 1923р., а також п. 6 Декларації прав дитини 1959 р. (якими прямо регулювалось правове становище даної категорії дітей).

Окрім того доволі промовистим доказом того, що питання «дітей вулиці» заслуговує особливої уваги з боку міжнародної спільноти, є справа Міжнародного Американського суду з прав людини — *Villagrón Morales et al. vs. Guatemala (Street children Case)* — про вбивство п'яťох «дітей вулиці» працівниками правоохоронних органів в Гватемалі, у якій Суд прийшов до висновку, що: «Гватемала порушила свої зобов'язання стосовно введення спеціальних заходів щодо захисту дітей, чії права є під загрозою або порушуються (ст. 19 Американської конвенції про права дитини), а отже має відшкодувати шкоду». Попри те, що «*Street children Case* є першою справою (міжнародного рівня), яка торкається даної проблематики, на сьогодні це рішення є прецедентом на випадок, якщо подібні ситуації знову матимуть місце.

Коли ми говоримо про захист прав дітей в цілому (і захист прав «дітей вулиці» зокрема), слід звернути увагу на той факт, що Конвенція ООН про права дитини, хоча і встановлює обов'язок держав звітувати про її виконання (ст. 44), але не надає можливість подавати індивідуальні скарги

щодо її порушення, як це відбувається, наприклад, у разі порушення положень Загальної декларації з прав людини. Тому сьогодні піднімається питання про створення окремого Протоколу, який би передбачив можливість подання індивідуальних скарг дітьми (жертвами у розумінні Конвенції) за допомогою своїх представників до Комітету з прав дитини. І навіть попри те, що рішення таких комітетів на підставі скарг не є обов'язковими, а скоріше носять лише рекомендаційний характер, це все одно неодмінно призведе до змін у практиці правозастосування держав з приводу даного питання.

Оскільки окремою частиною моєї роботи є висвітлення діяльності міжнародних організацій (таких як UNICEF, Amnesty International USA тощо) з метою захисту даної категорії дітей. Слід відзначити, що одним із напрямів їх діяльності на даний момент є зокрема ініціювання і сприяння створенню вище зазначеного мною Протоколу до Конвенції, а також спонукання держав до ефективного захисту прав дітей вулиці на трьох рівнях: загальнодержавному, суспільному, індивідуальному. Про що йдеться? Перш за все: 1) про належне здійснення своїх повноважень такими органами як: Омбудсмен (при парламенті та додатково (якщо це необхідно і виправдано з точки зору ефективності) при уряді (Омбудсмен з прав дитини — в Швеції, Фінляндії), створення дієвої та ефективної системи органів ювенальної юстиції тощо — на державному рівні; 2) про належне інформування населення стосовно ризиків, пов'язаних із таким явищем як «діти вулиці», причин його виникнення і способів запобігання його поширенню — на суспільному рівні; і врешті решт — 3) про реабілітацію таких дітей і їх реінтеграцію в суспільство — на індивідуальному рівні.

Всі ці заходи (вжиті в сукупності, починаючи від визнання на міжнародному рівні даної категорії дітей такою, що потребує додаткового гарантування прав, та розроблення дієвих механізмів їх захисту (зокрема за допомогою надання Комітету з прав дітей повноважень розглядати індивідуальні скарги; вироблення єдиної судової практики щодо даного питання), і закінчуючи національним рівнем), на мою думку, мають значно покращити правове становище цих дітей і відповідно зменшити ризики, пов'язані з ним.

Береговий Д.І.

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

ПОЧАТОК ЖИТТЯ ЛЮДИНИ: ЮРИДИЧНИЙ ВИМІР

Час ставить перед людством різноманітні виклики, на які право повинно знаходити адекватну відповідь. Одним з таких викликів став Нюрнберзький процес, який свого часу надав розголосу проблемі біоправа, і став підґрунтям для подальшого дослідження в його межах впливу науково-технічного прогресу на людську гідність. Як для юридичної науки в цілому, так і для біоправа зокрема, право людини на життя є фундаментальним. Проте,